

Ψηφιακά νομίσματα Κεντρικών Τραπεζών ως χρηματοπιστωτικά όπλα

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Τα ψηφιακά νομίσματα Κεντρικών Τραπεζών (Central Bank Digital Currencies), ΨΝΚΤ, έχουν γίνει [πραγματικότητα για δέκα χώρες](#), κυρίως σε χώρες της Καραϊβικής και της Νιγηρίας στην Αφρική. Ως ψηφιακό ισοδύναμο του κρατικού χρήματος μιας χώρας, τα ΨΝΚΤ έχουν τη μορφή τραπεζικού λογαριασμού στην Κεντρική Τράπεζα της χώρας, στον οποίο οι κάτοχοι έχουν πρόσβαση μέσω μιας εφαρμογής. Σε χώρες όπου πολλοί δεν έχουν πρόσβαση στο παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα, τα ΨΝΚΤ παρέχουν στους καταναλωτές πρόσβαση σε ψηφιακές πληρωμές και τους ενσωματώνουν έτσι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ως εκ τούτου, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι είναι αυτές οι χώρες οι οποίες έχουν επισπεύσει να τα υιοθετήσουν.

Αλλά για τις χώρες που έχουν πιο εξελιγμένα χρηματοπιστωτικά συστήματα και ο οικονομικός αποκλεισμός είναι ένα μικρό και απομονωμένο πρόβλημα, τα ΨΝΚΤ δεν παρέχουν απαραίτητα προστιθέμενη αξία. Αν όχι την χρηματοπιστωτική ένταξη, τότε ποιο πρόβλημα λύνουν τα ΨΝΚΤ;

Ας εξετάσουμε την ζώνη του ευρώ. Τα ΨΝΚΤ λιανικής χρήσης, με άλλα λόγια, τα ψηφιακά ευρώ που θα κατέχουν οι καταναλωτές στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δεν προσφέρουν καμία προστιθέμενη αξία στον ευρωπαϊό καταναλωτή που έχει ήδη πρόσβαση σε πολλούς εναλλακτικούς τύπους ψηφιακών πληρωμών.

Το ΨΝΚΤ χονδρικής χρήσης, δηλαδή τα ψηφιακά ευρώ που θα κατέχουν οι τράπεζες στην

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για να διευκολύνουν τις διασυνοριακές πληρωμές, επίσης δεν έχουν πολλά να κερδίσουν. Οι διασυνοριακές συναλλαγές στη ζώνη του ευρώ πραγματοποιούνται σε πραγματικό χρόνο όλο το εικοσιτετράωρο, μέσω του τρέχοντος συστήματος διακανονισμού άμεσων πληρωμών-[\(Target Instant Payment Settlement\)](#). Είναι πολύ δύσκολο για τα ΨΝΚΤ να αποτελέσουν καλύτερο τρόπο πληρωμών, δηλαδή με χαμηλότερο κόστος και γρηγορότερα εφόσον το υπάρχων σύστημα είναι πολύ αποτελεσματικό.

Ωστόσο, τα ΨΝΚΤ θα μπορούσαν να κάνουν μεγάλη διαφορά στις διασυνοριακές πληρωμές σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλάζοντας τον τρόπο λειτουργίας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, ιδίως σε έναν ολοένα και πιο πολωμένο κόσμο.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διεθνών χρηματοπιστωτικών και εμπορικών συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένου και του δανεισμού, γίνεται σε δολάρια. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το 60% των αποθεμάτων που κατέχουν οι χώρες παγκοσμίως εκφράζονται σε δολάρια ΗΠΑ. Αυτό σημαίνει επίσης ότι όλες οι συναλλαγές σε δολάρια παγκοσμίως διακανονίζονται μέσω του συστήματος των ΗΠΑ. Εάν οι ΗΠΑ επιβάλουν κυρώσεις σε μια χώρα, τότε δεν είναι πλέον σε θέση να συναλλάσσεται σε δολάρια με κανένα παρεμποδίζοντας έτσι την δυνατότητά της να εμπορεύεται με οποιονδήποτε, όχι μόνο με τις ΗΠΑ. Αυτό πιθανόν να παραλύσει οικονομικά την χώρα στην οποία επιβάλλονται κυρώσεις.

Εάν, αντιθέτως, υπάρχουν διαθέσιμα ΨΝΚΤ χονδρικής χρήσης, τότε οι τράπεζες μπορούν να έχουν λογαριασμούς στις Κεντρικές Τράπεζές τους και να συναλλάσσονται απευθείας μέσω αυτών. Αυτό φυσικά, απαιτεί ότι οι δύο αντίστοιχες χώρες είναι έτοιμες να απορρίψουν το δολάριο ως νόμισμα εμπορίου και να αποδεχτούν τα νομίσματα καθεμιάς. Αλλά έτσι κι αλλιώς, αν μια χώρα υφίσταται κυρώσεις, δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το δολάριο.

Το ισοδύναμο του 95% του παγκόσμιου ΑΕΠ και 105 χώρες βρίσκονται τώρα σε κάποιο στάδιο ανάπτυξης ΨΝΚΤ. Οι Κεντρικές Τράπεζες σε όλο τον κόσμο σπεύδουν να αναπτύξουν την τεχνολογία για να κατανοήσουν πώς λειτουργεί. Η Κίνα βρίσκεται ήδη στο πιλοτικό στάδιο και η ευρωζώνη, η Ινδία, η Ρωσία, η Βραζιλία, ο Καναδάς και η Αυστραλία βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης. Οι τράπεζες στις χώρες αυτές θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν σύντομα τα ψηφιακά τους νομίσματα για να πραγματοποιούν σχεδόν-στιγμιαίες μεταφορές απευθείας μέσω του δικτύου της κεντρικής τους τράπεζας και να παρακάμπτουν έτσι το διεθνές χρηματοπιστωτικό

σύστημα. Αυτό όχι μόνο είναι δυνητικά πιο αποτελεσματικό με την έννοια ότι είναι πιο φτηνό και πιο γρήγορα, αλλά θα ήταν ένας τρόπος παράκαμψης των κυρώσεων.

Δεδομένης της κυριαρχίας του δολαρίου στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, δεν προκαλεί εκ πρώτης όψεως έκπληξη το γεγονός ότι οι ΗΠΑ δεν σπεύδουν να αλλοιώσουν το υπάρχων τρόπο λειτουργίας. Πράγματι, το ψηφιακό δολάριο εξακολουθεί να βρίσκεται στο ερευνητικό στάδιο, υστερώντας σε σύγκριση με άλλες μεγάλες χώρες. Ωστόσο, αν κοιτάξουμε λίγο πιο κοντά, η καθυστέρηση αυτή δημιουργεί κάποια ερωτήματα.

Ας πάρουμε το επίκαιρο παράδειγμα της Ρωσίας. Αποκομμένη από τα διεθνή συστήματα πληρωμών, η Ρωσία έχει το κίνητρο να αναπτύξει το ψηφιακό της νόμισμα και να προσφέρει έτσι έναν εναλλακτικό σύστημα διακανονισμού σε όσους είναι πρόθυμοι να συναλλάσσονται μαζί της. Εάν οι χώρες είναι πρόθυμες να κάνουν συναλλαγές σε νομίσματα διαφορετικά από το δολάριο ή το ευρώ, τότε μια ψηφιακή έκδοση αυτών των νομισμάτων θα το κάνει πολύ εύκολο. Οι ΗΠΑ θα χάσουν έτσι την δυνατότητα απομόνωσης της Ρωσίας με την επιβολή χρηματοπιστωτικών κυρώσεων.

Τα ΨΝΚΤ δεν προσφέρουν μεγάλη προστιθέμενη αξία σε εξελιγμένα χρηματοπιστωτικά συστήματα. Ωστόσο, καθώς άλλες χώρες μαθαίνουν πώς να τα χρησιμοποιούν, τα ΨΝΚΤ γίνονται ένα εργαλείο που θα μπορούσε να κατακερματίσει τον τρόπο λειτουργίας του παγκόσμιου συστήματος. Αυτό δίνει τώρα κίνητρα σε όλες τις Κεντρικές Τράπεζες να μάθουν και να πειραματιστούν με τα ψηφιακά νομίσματα. Εκείνες που θα λειτουργήσουν πρώτες, θα καταφέρουν να καθορίσουν το παγκόσμιο πρότυπο.

**Η Μαρία Δεμερτζή είναι Υποδιευθύντρια του Bruegel, και καθηγήτρια οικονομικής πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση στο Bruegel Blog, και στο Blog της Εταιρείας Κυπριακών Οικονομικών Μελετών.*